**Európai Parlament**
2024-2029

*Halászati Bizottság*

**2024/2127(INI)**

17.10.2025

# JELENTÉSTERVEZET

a Balti-tengerre vonatkozó többéves tervről és a további lépésekről
(2024/2127(INI))

Halászati Bizottság

Előadó: Isabella Lövin

## TARTALOM

**Oldal**

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY .....3

INDOKOLÁS .....11

# AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

**a Balti-tengerre vonatkozó többéves tervről és a további lépésekről**
**(2024/2127(INI))**

*Az Európai Parlament*,

– tekintettel a közös halászati politikáról, az 1954/2003/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2371/2002/EK és a 639/2004/EK tanácsi rendelet és a 2004/585/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[1] (a továbbiakban: KHP),

– tekintettel a közönséges tőkehal, a hering és a spratt balti-tengeri állományaira és a halászatukra vonatkozó többéves terv létrehozásáról, a 2187/2005/EK tanácsi rendelet módosításáról és az 1098/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. július 6-i (EU) 2016/1139 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] (a továbbiakban: a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet),

– tekintettel a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2008. június 17-i 2008/56/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv)[3],

– tekintettel a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelvre[4],

– tekintettel a hering emberi fogyasztástól eltérő ipari célra történő célzott halászatának és kirakodásának tilalmáról szóló, 1977. szeptember 27-i 2115/77/EGK tanácsi rendeletre[5],

– tekintettel a vadon élő madarak védelméről szóló, 2009. november 30-i 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre[6],

– tekintettel a Bizottságnak „A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia – Hozzuk vissza a természetet az életünkbe!” című 2020. május 20-i közleményében (COM(2020) 380 final) szereplő, 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiára,

– tekintettel a Bizottságnak „Az európai óceánügyi paktum” című, 2025. június 5-i közleményére (COM(2025) 281 final),

– tekintettel a Balti-tenger térsége tengeri környezetének védelméről szóló, 1974. évi egyezményre (a Helsinki Egyezmény), amely 2000. január 17-én lépett hatályba, valamint a Balti-tengeri Környezetvédelmi Bizottságra, amely Helsinki Bizottság

[1] HL L 354., 2013.12.28., 22. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.
[2] HL L 191., 2016.7.15., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1139/oj.
[3] HL L 164., 2008.6.25., 19. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/56/oj.
[4] HL L 206., 1992.7.22., 7. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj.
[5] HL L 247., 1997.9.28., 2. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1977/2115/oj.
[6] HL L 20., 2010.1.26., 7. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj.

(HELCOM) néven is ismert,

– tekintettel a Parlament Halászati Bizottsága által kért, „The multiannual plan for the Baltic Sea – A change in management needed” [A Balti-tengerre vonatkozó többéves terv – Változásra van szükség az irányításban] című háttérelemzésre, amelyet a Kohéziós, Mezőgazdasági és Szociálpolitikai Főigazgatóság 2025 augusztusában tett közzé[7],

– tekintettel az Európai Parlament Kutatószolgálatának az „Evaluation of the Baltic Sea Multiannual Plan Regulation – European Implementation Assessment” [A balti-tengeri többéves tervről szóló rendelet értékelése – európai végrehajtás-értékelés] című, 2025. szeptemberi tanulmányára,

– tekintettel az Európai Környezetvédelmi Ügynökség „Europe’s environment and climate: knowledge for resilience, prosperity and sustainability” [Európa környezete és éghajlata: tudás a reziliencia, a jólét és a fenntarthatóság érdekében] című, 2025. szeptember 29-i jelentésére,

– tekintettel a HELCOM „State of the Baltic Sea 2023 – Third HELCOM holistic assessment 2016-2021” [A Balti-tenger 2023. évi helyzete – A HELCOM harmadik holisztikus értékelése (2016–2021)] című, 2023. október 31-i jelentésére,

– tekintettel a Nemzetközi Tengerkutatási Tanács (ICES) „Baltic Sea ecoregion – Ecosystem Overview” [Balti-tengeri ökorégió – Ökoszisztéma-áttekintés] című, 2024. november 26-i jelentésére (az ICES 2024. évi szakvéleményének 7.1. szakasza),

– tekintettel az ICES „Workshop on ICES reference points (WKREF1)” [Az ICES referenciapontjairól szóló munkaértekezlet (WKREF1)] című, 2022. évi jelentésére (ICES Scientific Reports. 4:2., 70. oldaltól),

– tekintettel az ICES „Workshop on ICES reference points (WKREF2)” [Az ICES referenciapontjairól szóló munkaértekezlet (WKREF2)] című, 2022. évi jelentésére (ICES Scientific Reports. 4:68., 96. oldaltól),

– tekintettel az ICES „Workshop on guidelines and methods for the design and evaluation of rebuilding plans for category 1-2 stocks (WKREBUILD2)” [Munkaértekezlet az 1–2. kategóriába tartozó állományok helyreállítási terveinek megtervezésére és értékelésére vonatkozó iránymutatásokról és módszerekről (WKREBUILD2)] című, 2023. évi jelentésére (ICES Scientific Reports. 5:112., 79. oldaltól),

– tekintettel a Bizottság Közös Kutatóközpontjának „Scientific Technical and Economic Committee for Fisheries (STECF) – The 2024 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF-24-03 & STECF-24-07)” [Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottság (HTMGB) – 2024. évi éves gazdasági jelentés az uniós halászflottáról (STECF-24-03 és HTMGB-24-07)] című, 2024. novemberi jelentésére,

[7] Háttérelemzés – „The multiannual plan for the Baltic Sea – A change in management needed”, Európai Parlament, Kohéziós, Mezőgazdasági és Szociálpolitikai Főigazgatóság, Regionális Fejlesztési, Mezőgazdasági és Halászati Tematikus Főosztály, 2025. augusztus.

– tekintettel az Éghajlatváltozási Kormányközi Testületnek (IPCC) a változó éghajlattal összefüggésben az óceánokról és a krioszféráról szóló, 2019. szeptemberi jelentésére,

– tekintettel a Kopernikusz tengerikörnyezet-monitoring szolgáltatásának „A Kopernikusz óceánok állapotáról szóló jelentésének 9. kiadása” című, 2025. szeptemberi jelentésére,

– tekintettel a Potsdami Éghajlat-változási Kutatóintézet „Planetary Health Check 2025: A Scientific Assessment of the State of the Planet” [A bolygó állapotfelmérése 2025-ben: Bolygónk állapotának tudományos értékelése] című, 2025. szeptember 24-i jelentésére,

– tekintettel a Bizottság Tengerügyi és Halászati Főigazgatóságának és az ICES-nek az „Adaptive science and coordinated governance for cross-sector action towards Baltic Sea recovery” [Adaptív tudomány és összehangolt irányítás a Balti-tenger helyreállítását célzó ágazatközi intézkedések terén] című, 2025. szeptember 18-i közös nyilatkozatára,

– tekintettel a Halászati Bizottság „Munkadokumentum az (EU) 2016/1139 rendelet végrehajtásáról (a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási terv)” című, 2025. április 28-i jelentésére,

– tekintettel eljárási szabályzata 55. cikkére,

– tekintettel a Halászati Bizottság jelentésére (A10-0000/2025),

A. mivel az EU balti-tengeri halászatra vonatkozó többéves terve (a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet) nem érte el célkitűzéseit, és nem vezetett a halászott fajok populációinak helyreállításához és a maximális fenntartható hozamot biztosító szint feletti fenntartásához, sem pedig a halászati gazdálkodás ökoszisztéma-alapú megközelítésének bevezetéséhez, ami számos katasztrofális társadalmi-gazdasági következménnyel járt a halászati ágazat számára;

B. mivel a közönséges tőkehal balti-tengeri állománya összeomlott, és nem állt helyre annak ellenére, hogy 2019 óta megszüntették a célzott halászatot;

C. mivel a Balti-tengeren a hajók 92%-a folytat kisüzemi part menti halászatot, miközben a teljes tömegnek csupán 7%-át rakodják ki, amely azonban a kirakodott érték 22%-át teszi ki, ami magasabb hozzáadott értéket mutat ebben a flottaszegmensben;

D. mivel a Bizottság Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottságának értékelései szerint a kisüzemi halászok bruttó hozzáadott értéke a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet hatálybalépése óta drasztikusan csökkent, veszélyeztetve az élelmezésbiztonságot és növelve az EU importfüggőségét;

E. mivel a Balti-tengert többszörös emberi eredetű terhelés és hosszú távú romlás sújtja, és különösen sebezhető a sekély tengermedencéje miatt, amelyben genetikailag egyedülálló fajok élnek, amelyek a természetesen alacsony sótartalmú és oxigénszintű brakkvízben fejlődtek ki;

F. mivel miközben az upstream terhelések, például a tápanyagterhelés és a korábbi vegyi

anyagok, például a higany és a poliklórozott bifenil szennyezése idővel csökkentek, a halászat továbbra is erős stresszhatást fejt ki a kiemelt fontosságú halállományokra;

G. mivel a tengervíz globális éghajlatváltozás által kiváltott felmelegedésének hatásai különösen gyorsan hatnak a Balti-tengeren, és várhatóan további messzemenő és többnyire ismeretlen következményekhez vezetnek, beleértve azt is, hogy a jövőben bizonytalanná válik a halpopulációk reprodukciós képessége;

H. mivel a tagállamok továbbra is veszélyesen magas kvótákat határoznak meg azon halállományok tekintetében, amelyek biomasszaszintje rekordalacsony vagy ahhoz közeli szinten van, figyelmen kívül hagyva a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendeletben és a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvben előírt szinteket, amelyekhez szintén kiegyensúlyozott táplálékhálózatok és egészséges méretű és koreloszlású állományok szükségesek;

I. mivel a balti-tengeri régióban 1995-ben engedélyezték a halliszt és a halolaj gyártása céljából folytatott nagyüzemi halászatot, azóta pedig egyéni átruházható kvótarendszereken keresztül alakították át a halászatot, hogy kisebb számú nagyobb méretű hajót fogadjanak be, amelyek egyeduralkodók a heringfogások terén; mivel napjainkban Svédországban és Finnországban a fogásoknak csupán 10%-át, illetve 17%-át használják fel közvetlen emberi fogyasztásra;

J. mivel az egyes fajok értékelései és a tudományos szakvélemények – a jelenlegi környezeti feltételek mellett – ahhoz vezettek, hogy strukturálisan túlbecsülték az állomány reprodukciós képességét és az állomány teljes méretét;

K. mivel az ICES szakvéleménye nem hangsúlyozza kellőképpen a kockázati megfontolásokat, és azt javítani kell annak érdekében, hogy jobban tükrözze az értékelések minőségét és a releváns kérdéseket;

L. mivel az ICES 2025 szeptemberében a Bizottság Tengerügyi és Halászati Főigazgatóságával együtt kijelentette, hogy a Balti-tenger esetében „az egyes fajok hagyományos egységes kezelése már nem elegendő a megfigyelt összetett helyzetek kezeléséhez”;

M. mivel az Egyesült Államok, Kanada, Új-Zéland és Ausztrália az EU-nál óvatosabb kvótameghatározási megközelítést alkalmaz, és puffereket vezet be kifejezetten a bizonytalanságok kezelésére, továbbá a határértékek megsértése esetén automatikusan aktiválja az újjáépítési terveket;

N. mivel a teljes kifogható mennyiségekre (TAC) vonatkozó határozatok, technikai szabályok és korrekciós intézkedések nem feleltek meg a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet 5. cikkében foglalt azon követelménynek, hogy intézkedéseket kell elfogadni „annak biztosítására, hogy az érintett állomány szintje mielőbb visszaálljon az MFH-t biztosító szintet meghaladó szintre”;

O. mivel bár a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet célja az volt, hogy egy olyan rugalmas keretrendszert kínáljon, amelyet egy regionalizált megközelítés ki lehet igazítani, ezek a változások csak korlátozott sikerrel jártak;

P. mivel a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendeletben említett számos uniós rendelet előírja ugyan a kockázatok elkerülésének, valamint az egészséges állományok és ökoszisztéma-összetevők értékelésének módját, azonban a gazdálkodási döntések nem követték azokat megfelelően;

Q. mivel a teljes kifogható mennyiségekre vonatkozó uniós döntéshozatali rendszer jelenleg különbséget tesz a célfajok kezelése és más fajok védelmi szükségletei között, annak ellenére, hogy azok egy ökoszisztéma részét képezik, és az egészséges állapot eléréséhez ugyanazok a követelmények vonatkoznak rájuk;

R. mivel az őshonos fajok által folytatott ragadozó életmód a balti-tengeri ökoszisztéma természetes része; mivel a tudományos bizonyítékok azt mutatják, hogy a halpopulációkra gyakorolt hatásuk lokalizált, környezetfüggő és összességében korlátozott;

S. mivel a TAC-határozatokkal kapcsolatos előkészítő megbeszélésekre a Balti-tengeri Halászati Fórumon (BALTFISH) kerül sor, amely csoport más uniós előkészítő szervekhez és munkacsoportokhoz képest nem átlátható;

***Sürgős intézkedések***

1. felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy használjanak fel minden rendelkezésre álló jogi eszközt bármely olyan további romlás megállítása érdekében, amelyek a balti-tengeri halállományok teljes összeomlásának kockázatával járnának, alkalmazva többek között a felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat, a közös ajánlásokat, valamint a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet 5. és 8. cikkét, a KHP 12. cikke szerinti rendelkezéseket és a KHP 8., 11., 13., 17. és 20. cikke szerinti tagállami kezdeményezéseket, akár egyoldalúan, akár a 18. cikk szerinti regionalizáció révén;

2. sürgeti a Bizottságot, hogy hagyjon fel a „szokásos ügymenetet” alapul vevő megközelítéssel a balti-tengeri halászat folytatása vonatkozásában, és ehelyett térjen át a helyreállítási és újjáépítési szakaszra;

3. sürgeti az elővigyázatossági pufferek sürgős bevezetését, válaszul arra, hogy a közelmúltban többször is strukturálisan túlbecsülték a legtöbb balti-tengeri halállomány méretét és produktivitását, ami éveken át tartó észrevétlen túlhalászáshoz vezetett; sürgeti a Tanácsot, hogy a teljes kifogható mennyiségeket a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendeletben megállapított beavatkozási szintek alá eső valamennyi állomány esetében legalább 50%-kal az $F_{MFH}$ alatt határozza meg;

4. felszólítja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy fontolják meg szükséghelyzeti intézkedések bevezetését a KHP 12. és 13. cikkével összhangban, és gyorsan készítsék elő a fellépést, elemezve a halászati tevékenységek többségének beszüntetésével járó költségeket és előnyöket, és figyelembe véve az elmaradt bevételeket, a megélhetést, az élelmezésbiztonságot és a tétlenség jövőbeli költségeit;

5. felszólítja a Bizottságot, hogy a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet 5. cikkében foglaltaknak megfelelően készítsen jegyzéket azokról a további korrekciós intézkedésekről, amelyek a meglévő jogszabályok rendelkezései

alapján alkalmazhatók a Balti-tengeren jelenleg kritikus szinten lévő állományok helyreállításának elérése érdekében;

6. rámutat arra, hogy az ilyen korrekciós intézkedéseknek magukban kell foglalniuk a halállomány-helyreállítási területek létrehozását és a téli és ívás előtti aggregációs területekre, valamint az ívóhelyekre és halbölcsőhelyekre összpontosító lezárásokat, a természet-helyreállítási jogszabály rendelkezéseivel összhangban;

7. emlékezteti a Bizottságot, hogy a kirakodott mennyiségek korlátozásával meg kell védeni az emberi fogyasztásra szánt fajokat fogó halászati tevékenységeket, lehetővé téve az ilyen halászati tevékenységek számára, hogy az újjáépítési szakaszok alatt is működjenek, ezáltal támogatva az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, alacsony hatású halászflottára való igazságos átmenetet;

***A tudományos szakvélemények megváltoztatása***

8. sürgeti a Bizottságot, hogy haladéktalanul kérje fel az ICES-t, hogy dolgozzon ki ökoszisztéma-alapú, több fajra kiterjedő, a környezeti változásokat figyelembe vevő szakvéleményt, amely meghatározza az ökoszisztéma-alapú referenciapontokat és az ökoszisztémához igazított halászati mortalitást, valamint a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendeletet a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv követelményeivel összehangoló kiegészítő mutatókat tartalmaz, például a nagyméretű halakra vonatkozó mutatókat;

9. felszólítja a Bizottságot, hogy kérjen az ICES-től elővigyázatossági puffereket a tudományos szakvéleményben, és törölje el a maximális fenntartható hozamot meghaladó tartományok használatát, valamint kérjen tanácsot az „ökoszisztéma-határértékek” meghatározására vonatkozóan, amelyek korlátozzák az ökoszisztémából eltávolítható teljes biomasszát;

10. felszólítja a Bizottságot, hogy követelje meg, hogy valamennyi állományértékelés a $B_{MFH}$ biomassza-referenciapontokat használja, amint azt a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet és a KHP célkitűzései is tükrözik;

11. felszólítja a Bizottságot, hogy kérjen olyan tudományos szakvéleményt, amely egyértelműen kiemeli a környezet jelenlegi állapotával kapcsolatos kockázatokat és az éghajlatváltozás miatt megnövekedett bizonytalanságot;

12. felszólítja a Bizottságot, hogy kérje a jelenlegi lehalászási szabályok felülvizsgálatát, elismerve, hogy ez az ICES belső folyamata, amennyiben az új jogalkotási szabályoktól vagy a meglévő szabályok megváltozott értelmezésétől függ;

13. felszólítja a Bizottságot, hogy kérje fel az ICES-t, hogy dolgozzon ki iránymutató feljegyzést a tagállamok és a Bizottság számára arról, hogy miként értelmezzék a tudományos szakvéleményeket úgy, hogy összhangban legyenek az ökoszisztéma-alapú és elővigyázatossági megközelítésekkel, ugyanakkor helyreállítsák a Balti-tenger rezilienciáját;

14. felszólítja a Bizottságot, hogy fontolja meg a teljes kifogható mennyiségek meghatározására vonatkozó egyértelmű és átlátható szabályok kidolgozását, amelyek

szorosan igazodnak a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet célkitűzéseihez, és összhangban vannak egy új, ökoszisztéma-alapú, több fajra kiterjedő szakvéleménnyel; kéri a Tanácsot, hogy tegyen közzé éves jelentéseket a TAC-határozatok és egyéb intézkedések magyarázatáról és indokolásáról annak érdekében, hogy a TAC-meghatározási eljárás és a BALTFISH-tárgyalások nyitottak és átláthatóak legyenek a nyilvánosság számára, és hogy a tagállamok elszámoltathatók legyenek döntéseikért;

15. felszólítja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy a természetes ragadozó életmóddal kapcsolatos valamennyi megközelítést helyezzék tudományos alapokra, előnyben részesítve a megelőző, nem halálos és helyileg célzott intézkedéseket, és biztosítsák a megfelelő nyomon követést, finanszírozást és az érdekelt felek együttműködését a hatékony hatásmérséklési gyakorlatok bevezetése érdekében;

***Jogi változások***

16. sürgeti a Bizottságot, hogy kezdeményezze a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási tervről szóló rendelet felülvizsgálatát annak érdekében, hogy az magában foglalja az ökoszisztéma-referenciapontokat, amelyek meghatározzák a „biztonságos működési teret”, amely integrálja a produktivitást, a trofikus kapcsolatokat, a biológiai sokféleséget, az élőhelyekre gyakorolt hatásokat és a környezeti kapacitást, és biztosítékokat nyújt, amelyek korlátozzák a túlzottan optimista, egyetlen állományra vonatkozó szakvéleményeket; hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálatnak olyan környezetvédelmi válaszmechanizmusokat is magában kell foglalnia, amelyek aktiválják azokat az állománygazdálkodási intézkedéseket, amelyek a táplálékhálózat egészének védelme érdekében valamennyi állományra kiterjedően a halászati terhelés csökkentését követelik meg, amennyiben a környezetvédelmi válaszmechanizmusok az ökoszisztéma általános produktivitásának csökkenését jelzik;

17. felszólítja a Bizottságot, hogy hozzon létre egy balti-tengeri ökoszisztéma-gazdálkodási csoportot, amely integrálja a HELCOM és az ICES szakértelmét, és hozza létre az érdekelt felek állandó tanácsadó platformját, amely elsősorban a part menti közösségek helyi szereplőiből, például kereskedelmi halászokból, rekreációs halászokból, idegenforgalmi érdekelt felekből, nem kormányzati szervezetekből és helyi hatóságokból áll, hogy közreműködjön a TAC-ra vonatkozó döntésekben és egyéb intézkedésekben;

18. felszólítja a Bizottságot, hogy tisztázza és állapítsa meg az állományok újjáépítésére, a természet helyreállítására és az egészséges ökoszisztémák fenntartására irányuló kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos elfogadható kockázati szintekre és időkeretekre vonatkozó szabályokat;

19. felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy mérlegeljenek jogilag kötelező erejű szabályokat az automatikusan meghozandó intézkedésekre vonatkozóan, amikor az állományok az elővigyázatossági megközelítéssel összhangban meghatározott küszöbértékek alá esnek, közelítve az EU-t a jobban kezelt régiókhoz, például Ausztráliához, Új-Zélandhoz, Kanadához és az Egyesült Államokhoz;

20. felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy újból vezessék be a nem emberi fogyasztásra szánt halászat tilalmát, amely 1995-ig volt érvényben, amikor a kivételeket

eredetileg csak akkor engedélyezték, ha „az ilyen halászat nem jár együtt a visszafordíthatatlan ökológiai károk kockázatával”;

21. felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy tegyenek javaslatot a nagyüzemi vonóhálós halászatra vonatkozó moratóriumra, és állítsák le a fenékvonóhálós halászatot a part menti és sekély övezetekben, továbbá a védett tengeri területek valamennyi típusában mindaddig, amíg nem dolgoznak ki ilyen jogi szabályokat és kritériumokat;

°

° °

22. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

## INDOKOLÁS

A Balti-tenger válságban van, és sürgősen változtatni kell azon a módon, ahogyan ezt a tengermedencét kezeljük. Rövid távon lényegtelen, hogy megfelelő szabályok vannak-e érvényben vagy sem, mivel a Balti-tenger nem várhat az aktualizált vagy új szabályokra. A „Mi balti-tengeri térségünk” címmel 2025 szeptemberében Stockholmban tartott miniszteri találkozón a HELCOM ügyvezető titkára a következőképpen foglalta össze a helyzetet:

*„Ha a tengerünk egy beteg ember lenne, akkor egy olyan, kritikus állapotban lévő betegről beszélnénk, akinek a túlélése továbbra is lehetséges, de nem garantált. Egy intenzív ellátásra szoruló beteg, akiért a kompetens és hozzáértő orvosoknak azonnali és tartós erőfeszítéseket kell tenniük, a siker pedig attól függ, hogy időben alkalmazzák-e a legjobb és legkorszerűbb terápiákat.”*

Ez a jelentés azonnali fellépést szorgalmaz, és hosszabb távon is fontos változásokat javasol. Betegünknek, a Balti-tengernek a sürgős kezelése azonban nem egy olyan kérdés, amelyet meg kell vitatni, hanem most azonnal kell cselekednünk azokkal az eszközökkel, amelyek már a rendelkezésünkre állnak.

Ez a javaslat nem szorgalmaz fokozatos kiigazításokat sem. Helyette a rendszerszintű szabályozási hiányosságok szükséges és sürgős korrekcióját szorgalmazza. Ha ezek a változások megvalósulnak, akkor életképes utat kínálnak majd az ökológiai helyreállításhoz, a part menti halászok jövedelmének növeléséhez, az élelmezésbiztonság megerősítéséhez, valamint az uniós jognak való megfeleléshez.

Az e javaslatban előterjesztett intézkedéseket három különálló, eltérő ütemezésű részként kell értelmezni:

1. a jelenlegi kereteken belül meghozható azonnali intézkedések;

2. a megfelelő tudományos ökoszisztéma-tanácsadás és referenciapontok kidolgozásához szükséges lépések;

3. javaslatok a Balti-tenger kezelésének új megközelítésére, amelyek szükségessé teszik a többéves állománygazdálkodási terv jogi módosításait.

**Az ökoszisztéma helyreállítása sürgős intézkedésekkel**

Egyértelmű, hogy a balti-tengeri ökoszisztémát helyre kell állítani, és a szokásos ügymenet nem elfogadható. A nagyrészt lazac- és nyérctenyésztő gazdaságokban felhasznált halliszt céljából folytatott halászat nem elég jó indok arra, hogy a jövőben veszélyeztessük az egészséges Balti-tenger ökoszisztéma-szolgáltatásait. Az egykor bőséges balti-tengeri tőkehalállomány tragikusan összeomlott, és a kereskedelmi hasznosítású halállomány biomasszája ma történelmi mélyponton van, a töredékén annak, amit a Balti-tenger halászatlan állapotban képes lenne előállítani. Ennek a tengernek olyan helyreállítási pályára van szüksége, amelyet a halak biztonságos szintjének, méretének és koreloszlásának meghatározására vonatkozó, világosan megfogalmazott célok segítenek, és amelybe teljeskörűen beépítenek más, jól ismert ökoszisztéma-szempontokat is. Véget kell vetni az egész tengermedencére kiterjedő biomanipulációnak. Ehelyett a Balti-tengernek az új

holisztikus ökoszisztéma-gazdálkodás kísérleti területévé kell válnia, előnyben részesítve az emberi fogyasztásra szánt, alacsony hatású halászatot és az új tudományos megközelítéseket.

Az eutrofizációval, a szennyezéssel és az emelkedő vízhőmérséklettel kapcsolatos változásokra, valamint a halállomány alakulásának bizonytalanságára vonatkozó biztonsági tartalékok biztosításának leggyorsabb módja az, ha a biomassza-célokat jóval a jelenleg alkalmazottak felett határozzák meg. Ezt akár ma is meg lehet, sőt meg is kell tenni az összes jelenlegi eszköz és szabály felhasználásával. Valószínűleg több éven át csökkenteni kell a jelenlegi TAC-szinteket, de végül egy újjáépített, reziliensebb ökoszisztéma óriási előnyökkel fog járni a part menti halászközösségek és polgáraink számára.

A kereskedelmi hasznosítású halállományok biomasszájának megerősítése a Balti-tengeren szintén alapvető fontosságú a teljes ökoszisztéma rezilienciája szempontjából, ami különösen fontos a gyorsan változó éghajlat mellett. Az óceán jelentős szénelnyelő, amely az általunk okozott összes szén-dioxid-kibocsátás közel egyharmadát köti meg. Az egészséges vadon élő halpopulációk központi szerepet játszanak a tenger szénmegkötő képességének fenntartásában, és döntő fontosságúak a teljes táplálékhálózat stabilizálásában.

Az erős halbiomassza az instabil geopolitikai helyzetekben is védené az élelmezésbiztonságot. Hozzájárulna a vizek tisztaságához, csökkentené a mikroalgák előfordulását, és helyreállítaná a part menti ökoszisztémák egészségi állapotát.

Gazdasági szempontból az erősebb halállományok a halászatot is stabilizálnák azáltal, hogy idővel kiszámíthatóbb fogásokat biztosítanának, ezáltal csökkentve a halászok és a part menti közösségek kiszolgáltatottságát. Ez azt is jelentené, hogy kevesebb időt kellene fordítani a halászatra, csökkenne az üzemanyag-felhasználás, és ezáltal megnyílna az út a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget megszüntető, zökkenőmentesebb zöld és igazságos átmenet előtt.

**Új tudományos támogatás és szakvélemények a változó világban**

Meg kell reformálni a tudományos tanácsadás tervezését és kidolgozását. Az ICES hasznos állományértékeléseket végez, és megállapítja a bizonytalanságokat, de nem alkalmaz elővigyázatossági puffereket. Ez a felelősség azokra a vezetőkre hárul, akik ismételten a kockázatos döntések mellett döntöttek. Az Európai Bizottságnak ezért meg kell követelnie az ICES-től, hogy készítsen világosabb összefoglalókat az egyes szakvélemények szempontjából releváns kockázatokról, bizonytalanságokról és kiemelt fontosságú kérdésekről. Ráadásul az egyes fajokra vonatkozó értékelések már nem tekinthetők elegendőnek, ha az ökoszisztéma egészére kiterjedő hatások nyilvánvalóak. A tanácsadásnak egy valóban ökoszisztéma-alapú megközelítés felé kell elmozdulnia.

Ez a váltás nem opcionális. A halászati gazdálkodás túl sokáig kezelte elszigetelten a fajokat, figyelmen kívül hagyva a tágabb ökoszisztémákban betöltött szerepüket, annak ellenére, hogy mind a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv, mind a KHP (2013 óta) ökoszisztéma-alapú megközelítést ír elő. A madarak, az emlősök és azok a halak, amelyek nem célfajok, ugyanazoktól az erőforrásoktól függenek, és szükségleteiknek tükröződniük kell a kvóta meghatározásában. Az egészséges és sokféle halpopulációk nemcsak a tengeri biodiverzitás, hanem éghajlati stresszhelyzetben az élelmezésbiztonság szempontjából is elengedhetetlenek, mind az emberek, mind a Balti-tengerben élő egyéb fajok számára.

Tudományos szempontból a nagyobb és kiegyensúlyozottabb populációk lehetővé tennék mind az ökoszisztéma-szükségletek, mind a biomasszaszintek biztonságosabb és pontosabb értékelését, megakadályozva a kvótameghatározás jelenlegi ciklusát, amely az állományokat olyan szinteken tartja, amelyek közel vannak az állomány összeomlásának küszöbértékeihez. A vegyes halászat komplexitásának csökkentésével – ahol az állomány leggyengébb összetevői csökkentik a kvótákat és korlátozzák az ágazatot – az egészségesebb biomassza biztosítaná a kisüzemi part menti halászok jövőjét is, akik ma még a kiosztott kvótáikat sem tudják kifogni. Végezetül az erősebb állományok enyhítenék a konfliktusokat a természetes ragadozókkal, csökkentve a szűkös erőforrásokért folyó versenyt.

**Széttagolt jogi környezet**

Az egyik kulcskérdés a többéves állománygazdálkodási tervet övező nem egyértelmű jogi helyzet, valamint annak a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvhez, a közös halászati politikához és a nemzeti kötelezettségekhez fűződő kapcsolata. A többéves állománygazdálkodási terv közvetlenül kapcsolódik a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvhez, amely kötelezővé teszi, hogy a halászati tevékenységek előzzék meg az ökoszisztéma romlását, valamint őrizzék meg a biológiai sokféleséget, a táplálékhálózatokat és a halállomány szerkezetét, továbbá életkori és méretbeli eloszlását. A gyakorlatban azonban ezeket a követelményeket inkább elérendő célnak, nem pedig kötelező erejűnek tekintik. A többéves állománygazdálkodási terv, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv, a közös halászati politika és a nemzeti intézkedések közötti hierarchiát és kölcsönhatást ezért tisztázni kell a szabályozási koherencia és a kikényszeríthető eredmények – nem pedig a diszkrecionális célok – biztosítása érdekében.

A jó szándék ellenére a balti-tengeri többéves állománygazdálkodási terv nem tudta biztosítani a fenntartható halászatot. A Rigai-öbölben élő heringállomány és bizonyos mértékig a sima lepényhal állomány kivételével a legtöbb kereskedelmi hasznosítású halállomány hanyatlik vagy már összeomlott. Ezt az állítást az ICES tudományos szakvéleménye, a HELCOM 2023. évi holisztikus felülvizsgálata és a Halászati Bizottságnak benyújtott háttértanulmányok is alátámasztják. A probléma nem a jogellenes halászat, hanem a politikailag elfogadott teljes kifogható mennyiségek (TAC) keretében folyó rendszerszintű túlhalászás. Annak ellenére, hogy az Európai Parlament társjogalkotó, mindeddig tartózkodott attól, hogy határozottan jelezze egyet nem értését a Tanács felé. Ez a jelentés azt állítja, hogy az ilyen jelzések immár elengedhetetlenek. A többéves állománygazdálkodási terv azon fő célkitűzése, hogy a halászott fajokat a maximális fenntartható hozamot (MFH) előállítani képes szint felett tartsa, nem teljesült, a halászok pedig fogás és jövedelem nélkül maradtak. Ehelyett a döntések rutinszerűen figyelmen kívül hagyták az elővigyázatosság elvét, megsértették a $B_{trigger}$-hez hasonló küszöbértékeket, és veszélyeztették az ökoszisztéma egészségi állapotát, aláásva nemcsak a célzott halállományok, hanem a tágabb tengeri környezet helyzetét is.

A beteg Balti-tenger a mi kezünkben van. Elvesztette létfontosságú funkcióit, például akkor, amikor a tőkehalállományokat már nem lehetett sürgős beavatkozással megmenteni. A belső vérzést el kell állítani, és helyre kell állítani légzőrendszerét. Ezen a betegen már nem segítenek az arról folytatott hosszadalmas viták, hogy milyen eljárásokat kell kipróbálni, vagy milyen további vizsgálatokat kell elvégezni. A szakértők a lehető legvilágosabban fogalmaznak: Ennek a betegnek azonnal segítségre van szüksége.